

● Берлінська конференція чотирьох міністрів закордонних справ відбувалась перший тиждень у Західному Берліні, другий — в Східному, третій — знову в Західному, а тепер, на своєму четвертому тижні, щодня змінює місце нарад: один день у будинку колишньої Альянської Контрольної Ради в американській зоні, другий — в совєтській амбасаді при комуністичному уряді в Сх. Берліні.

● 14 жовтня ч. р. минуло чотири роки від підписання советсько-комуністично-китайського пакту приязні і військово-політичного союзу. З цієї нагоди диктатор комуністичного Китаю Мао Тсе-тунг і міністр закордонних справ Чу Ен-ля обмінялись телеграмами з Маленковим і Молотовим. Маленков, на прийнятті в китайській амбасаді в Москві, говорить про „неможливість миру в світі без комуністичного Ки-

● Головині раби в Тель Авіві, столиці Ізраїлю, видав звернення до релігійно-національних організацій в США з гострим осудом жидівських ортодоксів, які нещодавно уладили були демонстрацію перед ізраїльським консульством в Нью Йорку на знак протесту проти притягання жидівських жінок до допоміжних частин в жидівській армії.

● Західно-берлінська танкова оркестра виступила з концертом у східній частині Берліну. У вступному слові комуністичний речник закликав публіку осудити „зачіпку американського культурного лаварства" — джез, але, коли оркестра заграла — повнісінька велетенська концертна зала учинила спонтанно олеськами й окликами маніфестацію на честь американського джезу.

● Англіяні в вишколені тижнів тубільці війська, в боротьбі проти комуністичних партизанів на Малайському півострові вбили впродовж 6 років кругло 1,000 комуністів, 228 піддали

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays
& holidays (Saturday & Monday issues combined)
by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City,
N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section
1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зоб'язується
повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПОГАДИ ПРАВЕДНИКА

Як тридцять тисяч американських українців виходили тої 20 років на вулиці міста Нью-Йорку, щоб заперечувати проти кремлівських злочинів, дуже важко було дістати на бесідника визначного американця, сенатора, конгресмена, мейора, губернатора, чи людину з відомим ім'ям. І не диво, бо американська преса писала про страшний голод в Україні як «загадковий». Не бачив його навіть московський кореспондент «Нью-Йорк Таймс», хоч сам їздив на Україну, щоб перевірити цю справу. Про це ми вже не раз згадували, але сьогодні воно знову проходить на думку, як читасмо знамениті рецензії на спогади о. Джона Ляфарджа, американського священика (The Manner Is Ordinary, by John LaFarge, S. J.). Якраз о. Ляфардж — це той, що в часі, коли так тяжко було ширити тут правду про московсько-комуністичне ярмо в Україні, не відмовляв нам допомоги і був з нами, тому 20 років, в одному протестатійному ряді, як промовець і як редактор американського католицького тижневика «Амеріка».

Чарльз Пур, рецензент на книжку о. Ляфарджа, пише, що він був «прологом у справу світової політики». Але тому 20 років у тій самій газеті, яка виступила цю рецензію, не було навіть згадки про те, що він говорив на українській протестатійній маніфестації, зверненій проти совєтських злочинів. А «пролог» цей говорив те саме, що говорили українські промовці й запевняв ту саму загрозу вільному світові й Америці, яку запевняли американські українці. Та хто хотів таке слухати! Це ж був той час, як заважав Чарльз Пур, коли в Америці «добачували красу в совєтському дикувстві». Отець Ляфардж належав до тих небагатьох, що намагалися «стримувати ту чудну дурість», закликаючи дивитися на Сталіна такими самими очима, як на Гітлера та Муссоліні і запевняючи вже тоді побратимство і спільну акцію Гітлера і Сталіна. Тепер «Нью-Йорк Таймс» це пав'ятас, але тому 20 років, коли про того роду політичні комбінації була мова на українським протестатійним вічу, на якому промовляв о. Ляфардж, ні він, ні інша преса не згадували, що мали докладні інформації, про що промовці говорили і що було в вісвітних резолюціях.

Ще згадаємо, що о. Ляфардж був унікалом між американським католицьким духовенством в тому розумінні, що відносився з надзвичайною симпатією до українського церковного обряду та Української Церкви взагалі, а зокрема до особи митрополита А. Шептицького, в честь якого промовляв на концерті в Тавні Голл в Нью-Йорку. Як редактор, він часто згадував про українських мучеників за віру під Совєтами.

Симпатії о. Ляфарджа до українців та їхніх змагань до волі були в нього зовсім природними; він симпатизував завжди з усіми «мешинами», що терпіли, а голосу яких ніхто не слухав і ніхто їм не допомагав. В Америці він став славним як священик, науковець, редактор і чемпіон у змаганні за расову рівність, як той, що завжди знаходив час на дискусію «з вірними і невірними» на тему «основних людських проблем, що відносяться до безпеки і добра нашого демократичного ладу». У своїй праці він мав нагоду добре приглянутися життю і думанню — білим і чорним, багатим і бідним, католицьким і протестантським, благородним і брутальним, інтелігентним і дурним, а тим самим пізнати, що їх ділить, а що в них усіх спільне. Таким чином став він тим, що розкопав межі, що лопали між ними всіма бар'єри...

Як редактор о. Ляфардж набрав довбду, що хоч би він написав щось у якнайбільш приязний та поміркований тоні, завжди може знайти хтось, що добачить навіть у такому писанні щось таке, що «заслужує на справедливе спростування». Редакторська праця навчила його, що «не треба великих здібностей, щоб ширити підозріння, страх і ненависть. Засоби є завжди для такого діла під рукою, а теж і публіка, готова послухати», с теж і «амбітні редактори» і «свята справа» для такого писання. Зате не так легко писанням розбудувати в людини чи нації ті сили, які вивалили б нас такими, що сотворені на образ і подобу Богу...

При кінці згадаємо, що й за те, що о. Ляфардж походить з такого старого американського роду, який зарховають до американської «аристократії». Маючи отворені двері до найбільшої особистості кар'єри, о. Ляфардж, покинувши Гарвард, вступив одначе до ордену Єзуїтів, де спеціалізувався пізніше в соціальних проблемах, вважаючи, що справжня гуманність та толеранція є найсильнішою зброєю в руках духовника і демократів.

Вибори — загроза
для двопартійності

Підготовка до осінніх виборів викликає в обох великих політичних партіях, Республіканській і Демократичній, потребу довести населенню, що тільки одна з них має виправдану підставу посягати на владу в такій наскрізь демократичній країні, як З'єднені Держави. Виходячи з такого становища, провідники Демократичної Партії намагалися знецінити конкуренцію, отже Республіканську Партію, а республіканці витягують наверх всі можливі недомогання Демократичної Партії з часів, коли вона була при владі, щоб довести, що демократи не варті довіри населення, бо вони — як кажуть — свідомо толерували комуністів на урядових становищах, допускаячи таким способом промахів, що межують з національною зрадою.

Оце загальна картина внутрішніх партійно-політичних відносин саме в часі, коли в закордонній політиці законний уряд Америки опинився в незвичайно важкому положенні у змаганні втриматися надалі в провіді вільного світу в боротьбі проти імперіалістичного походу московського комунізму.

Так теж з'ясував своє становище президент Айзенгавер, коли на пресовій конференції в середині минулого тижня перестеріг, що політичні партії з малою більшістю повинні говорити лагідно під час кризи.

Ця пересторога президента була свого роду відповіддю на вимогу демократів, щоб він припинив напад республіканців на Демократичну партію, якщо хоче мати підтримку демократів при переведенні своєї програми в Конгресі.

Раз-у-раз вашингтонські кореспонденти великих щоденників пригадують своїм читачам, що обопартійна згода необхідна, якщо йде про такі справи, які вимагають вилучення парламентарної більшості, бо Республіканська Партія, яку очолює президент, не має належної більшості в жадній конгресовій палаті. При цій нагоді кореспонденти стверджують, що Республіканська партія зробила впродовж року під керівництвом владі дуже малий поступ в напрямі свого об'єднання, і тільки особа президента Айзенгавера надає цій партії вигляду єдності на зверх. Коли ж уже тепер час робити підготовку до конгресових виборів восени, то в цих виборах не буде йти про вилучення Палати Репрезентантів і половину Сенату. У практиці це матиме таке значення, що під час передвборчої агітації не буде місця на обговорення загальнонаціональних, а тільки місцевих справ. Саме ці місцеві справи надуть нагоду демократам довести виборцям, що за часів демократичної влади у Вашингтоні можна було від федерального уряду через Конгрес дістати більше користей для місцевого населення, ніж це можливе від республіканського Конгресу.

Навіть справа податків, на думку демократів, не така дуже важлива для більшості населення, бо при теперішній податковій знижці більшості підатківців багаті люди й великі підприємства, ніж звичайні робітники, все одно, чи вони працюють фізично, чи умово. Так само й фермери, що надіялися від республіканського уряду субсидій до повного паритету на свої продукти, завдячуючи своїм надіям, висловлюють публічно своє обурення. Воно виявилось при доповідях виборців у стейтах Вісконсині і Нью-Джерсі, де на місце республіканців обрано до Конгресу демократів.

Це дало притому республіканцям до застанови, що вони можуть востаннє програсти вибори і, хоч президентом залишиться республіканець, передбачуваний наступний демократичний Конгрес міг би довести внутрішню політику в користь демократів до тієї міри, що вони при президентських виборах в 1956 році могли б знову відізнати владу у Вашингтоні.

Саме такі можливості спонукали деяких республіканців до розпачливих викликів на адресу демократів. Так, нап., відомий сенатор Джо-зеф МакКарти з Вісконсину заповів низку публічних віч проти демократичної адміністрації під гаслом: «Двадцять років зради». Найближчий доповідник президента Айзенгавера в Білому Домі, Шерман Адамс, закликаючи демократів до спроби зняти зверху зброю населення з приводу зростаючої безробітності під час переходового стану після закінчення перемір'я в Кореї, назвав демократів «садишми», тобто людьми, що радіють з чужого нещастя, а за саду «справедливого розподілу» («фер діл»), під який президент Труман переводив різні реформи демократичної партії, прозвав «розподілом жаху» («фір діл»).

Ці випадки так обурили демократів, що вони, устані свого провідника в Палаті Репрезентантів, Сема Рейберна, зажадали від Айзенгавера, щоб він нагавував своїх однопартійців за такі закиди, бо в протинному випадку демократи перестануть підтримувати його програму в Конгресі і доведуть до пониження його впливу як у цій країні, так і в самій його партії. Демократи теж довели до того, що президент вплинув на свій уряд, щоб він виняв загальну правду про причини, із-за яких відправляється урядовців з федеральної служби. Досі республіканці голосили публічно, що з федерального уряду відняно близько 2,200 невольних службовиків. Однак президент обіцяв цю справу перевірити і виявив, що тільки мала частина відправлених мусіла залишити службу з уваги на невольності, тобто комунізм, а решта була відправлена з інших причин.

Якщо президент буде далі йти таким шляхом, то він сам може спричинитися до промовлення шляху до перемоги демократів при осінніх виборах на те, щоб утримати єдність країни на зверх. Якщо в міжчасі республіканці не викажуть справжніх промахів демократів, то їм важко буде здобути перемогу над своїми політичними противниками.

В царстві КЦАБівських
мертвих душ

III. Організування фістивних «об'єднань» і добування реальних доларів.

Безсмертний Микола Гоголь дав у своїх геніальних «Мертвих душах» не тільки картину розкладу сучасної йому російської верхівки, яка для здобування «важності» і есентуального грошевого прибутку виспекулювала для себе інституцію «мертвих душ», але водночас дав теперішнім нащадкам Ноздрєвих і Собакевичів програму політичної діяльності, тобто, як добувати з допомогою загаданої інституції «мертвих душ» і впливи і гроші.

Пригадаючи бо до тієї метушні, що її створили російські групи і купки перед і постановами організованого з допомогою амеріканських чинників «Координаційного центру антибольшевицької боротьби» (КЦАБ), не можна отримати від враження, що це на політичну арену вийшли тіні гоголівської поеми і намагалися торгувати мертворожденими «об'єднаннями» і їх неіснуючими «масами» мертвих душ, тобто «членів» цих об'єднань.

Дня 16. жовтня 1952 року, коли в Мюнхені поставав КЦАБ, то до нього входило дев'ять російських і не-російських емігрантських організацій:

1. Ліга боротьби за народну свободу — під пров. Ніколасовського.
2. Російський народний рух (РНД) — Керенського.
3. Союз боротьби за визволення народів Росії (СВОНР) — Яковлева.
4. Союз боротьби за свободу Росії (СБСР) — Мельгунова.
5. Грузинська Національна Рада — Ноль Цинцадзе.
6. Азербайджанський комітет національного об'єднання — Джергорна Бєл Гаджібєйлі.
7. Вірменський союз борців за свободу — Григора Сагарунія.
8. Північнокавказький антикомуністичний народний союз (СКАНО) — Авторханова Куніні.
9. Туркестанський національний комітет (ТЮРКЦЕН) — Каматі Бєл.

Негаймо після проголошення комунікату про створення КЦАБ-у в згаданих організаціях посилалися протести, що ці організації (особливо ж не-російські) не репрезентують ні народів (іменем яких себе називають), ні навіть емігрантських народів. Ті чи інші «представництва» почали відпадати, відійшли від КЦАБ-у навіть деякі з російських організацій, але наприкінці серпня 1953 року — за десять місяців! — КЦАБ нараховує вже... 15 (словами: п'ятнадцять) організацій. Згадуване бо нами в першій статті «об'єднання» «плєнуму конференції КЦАБ-у» 30. серпня

моги демократів при осінніх виборах на те, щоб утримати єдність країни на зверх. Якщо в міжчасі республіканці не викажуть справжніх промахів демократів, то їм важко буде здобути перемогу над своїми політичними противниками.

Тому, що рух спротиву окупантові, не зважаючи на всі ці заходи, продовжувався, комуністи відізнали, що їй до іншого засобу боротьби.

В роках 1921-22 організовано перший голод на Україні, що приніс смерть і злидні більше як двом мільйонам українських селян. Причиною голоду були непомірні репрісії проти селян, що тілячили ешелони відправлялися в напрямі Москви. В Москві не мерли люди з голоду, тільки на родинних степах України панували тоді смерть і голод.

Славний український драматург Микола Куліш написав драму «97», що відбивала справжню картину подій на Україні в той час. Не можна було безпечно бачити в серці диктатора на ту страшну картину трагедії українського селянства в 1921-22 роках. Після кількох вистав цієї п'єси, М. Куліш був приречений без суду на 10 років каторжної праці в Сибіру і там помер. Зипили й ті, що дозволили показати п'єсу. Вони не були самотніми, — тисячі, що протесту-

Як Польща ділила
Україну й Чехію

Станіслав Стронський, колишній професор Варшавського університету і міністер у варшавському уряді, публічний журналіст, колишній чинний член Польської Народової Демократії, потім прихильник проголошення монархії у Польщі, проголошено на сторінках польського літературно-політичного журналу в Лондоні «Відомості Літературне» ревіляційні інформації на тему польсько-німецької політики в рр. 1937-1938, себто майже напередодні другої світової війни. Свої інформації проф. С. Стронський спірає на найавторитетніших джерелах — архіві міністерства закордонних справ Німеччини, що його знайшли були західні альянзи.

З оголошених польським автором буквальных цитат з різних німецьких докладних записок і дипломатичних звідомлень виявляється, що в період польсько-німецького флірту в рр. 1936/38 (після підписання польсько-німецького пакту про неагресію) Польща і Німеччина тісно співпрацювали у виготовленні плянів розділу чужих територій. Гітлерівська Німеччина й псевдодемократична Польща бачили тоді передусім свого противника у Чехословаччині, при чому Польща хотіла за одним махом: 1) ослабити Чехословаччину, 2) збільшити власну територію так званним Згользям (невеличкий обшар за річкою Ольжа) і 3) відарити по українцям, поділивши Карпатську Україну поміж Мадяриною й Румунію і таким чином зліквідувати те національне відродження, що позначилося в Карпатській Україні за час перебування в межах Чехословаччини.

Амбасадор Польщі в Берліні п. Ліпський (тепер у Вашингтоні) приходив до німецького міністерства закордонних справ з малою Чехословаччиною, на якій синім олівцем були позначені нові кордони: розмежування «сфер впливу» Польщі і Німеччини. Німецький державний секретар Райсхекер показав теж подібну покреслену олівцем мапу Чехословаччини. Польща в цілому підтримувала Німеччину не тільки у відібранні німецьких Сулетів від ЧСР (угода в Мюнхені 30 вересня 1938), але й в загалі у підкоренні «Третьому Райху» Чехословаччини, активі по прилученню до тієї акції власною військовою акцією на терені згаданого Ольжця і запитуючи навіть офіційно Німеччину (польський міністер закордонних справ Бек у розмові з німецьким амбасадором у Варшаві Мольтне), чи вона може рахувати на прихильне становище Німеччини на випадок воєнного конфлікту з Чехословаччиною. Водочас той самий Бек, будучи з офіцій-

вали проти нелюдських ревіляцій зерна, були постріляні або заслані до Сибіру. Довівши Україну своєю політикою до катастрофічної господарської руїни і побачивши, що коли далі йти так, то нічого буде брати пізніше, Москва проголосила в 1924 році НЕП, що дозволяв в обмеженій мірі розвиток приватної промисловості, вільної торгівлі і власності на засоби виробництва, точнісінько так, як тепер на Мадярищині і в Східній Німеччині. Це врятувало комуністів від повного господарського банкрутства. Через два роки Україна змінилася до не-впізнання — люди мали що їсти і в чому ходити, бо багатому кравці бракувало тільки вільного господаря. Люди віджили і, на жаль, почали забувати, що Москві вірити не можна. Вони незабаром переконалися в цьому ще раз.

Там не можливо обв'язати без забезпечення, А НАЙКРАЩЕ І НАЙПЕВНІШЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДАСТЬ ВАМ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ!

Вам не можливо обв'язати без забезпечення, А НАЙКРАЩЕ І НАЙПЕВНІШЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДАСТЬ ВАМ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ!

Вам не можливо обв'язати без забезпечення, А НАЙКРАЩЕ І НАЙПЕВНІШЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДАСТЬ ВАМ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ!

Вам не можливо обв'язати без забезпечення, А НАЙКРАЩЕ І НАЙПЕВНІШЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДАСТЬ ВАМ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ!

М. Приходько

МОСКОВСЬКЕ ПАНУВАННЯ НА
УКРАЇНІ

(Доповідь, виступлена англійською мовою, на Четвертому Всеукраїнському Конгресі Українців у Вінніпегу 8 липня, 1953 р.)

(2)

Окупація України

Я особисто, уже в свідомому віці, переживав на своїй батьківщині і в сибірському концетраційному таборі московське панування іншого набавлення — комуністичне, що переробило владу від своїх предків — Івана Лютого і Петра Першого — коронованих злочинців, які любили особисто відвідувати катівні, де кати на допитах мурдували вогнем і залізом царських політичних противників.

Це панування прийшло на нашу землю після московської перемоги над урядом Української Народної Республіки в 1918 році.

Про період насильства і терору на Україні я міг би сказати багато.

люційної царської і комуністичної московської імперії. Недарма після революції побудовано залізничну магістраль спеціального призначення Москва — Донбас.

А поза всім тим — безбездійсний чорноземні степи, що розляглися від Києва аж до берегів Чорного моря. Своєю пишнотю вони не тільки годували Московщину, а й давали їй майже 100% зернового експорту. Довість сказати, що перед другою світовою війною Україна видобувала 45% всього економічного потенціалу СРСР.

Поза економічним потенціалом, Ленін мав безперечно на увазі і стратегічне положення України, з її виходом до Чорного моря; шлях через неї до також непокірного Кавказу і найбільшого нафтового басейну СРСР — Баку, та людські резерви — 40 мільйонів населення.

Без України після революції, Російська імперія опинилася на межі голоду й економічного краху. Тому Ленін зібрав усі можливі мілітарні сили і кинув їх під командування довіреного командира — Муравйова на Україну.

... Об'являйте українцям буквально все, що вони захочуть. Після перемоги поставте всі справи на їх власне місце» — писав Ленін у своїй тасмійній інструкції до Муравйова в 1918 році. «Так чи інакше, а нам необхідно повернути Україну Росії... Без українського вугілля, заліза, руди, хліба, сала і Чорного моря Росія існувати не може», — писав Л. Троцький у тасмійній інструкції 1919 року. Ленінська розправа над Україною почалася від Крутих, близько північного кордону України, де група з 300 київських юнаків — студентів і гімназистів, добровільців, була безпощадно порубана на шматки та розстріляна кулеметами, після оточення стократ переважалою ворогом.

Разом з муравйовськими загонами йшли загони ЧК, що тисячами розстрілювали «ворогів революції» — українських націоналістів». А спільно з чекістами приходили загони Проднаркму, що конфіскували в селян зерно, худобу, городину і негайно відправляли все це на північ. Скільки загинуло тоді на-

ших людей в боротьбі з московськими ордами і в катівнях ЧК—ГПУ від нелюдських мурдувань та куль в потилицю обчислити важко, бо вистово політичного противника не вважалося тоді і не вважалося тепер в московській імперії будь-яким злочинцем і ніхто там не хотів такої події в статистичних книгах. У всьому разі загинули сотні тисяч ідейних людей, — кращих синів України. Мій двоюрідний брат Климент, старшина української армії, вярвався в ті часи з комуністичної в'язниці під час нападу партизанів, але без жадного пальця на правій руці. Пальці відрубано йому поступово під час допитів.

ЧК—ГПУ проводять тоді інтенсивно ще й іншу «роботу», користуючись допомогою місцевих, новостворених комуністичних осередків: вони досліджували уважно причини супротивності поміж окремими прошарками населення і нацькували одних на других, щоб ослабити сили об'єднаного спротиву.

